

MEER TIJD NODIG DAN GEDACHT

Verdieping bij de publicatie 'Op hoop van zegen' rond pionieren

“Wanneer ik door mijn wijk loop, dan zie ik zoveel mogelijkheden voor ons om als kerk present en relevant te zijn. Ik zou het liefst zo snel mogelijk starten met een pioniersplek en concreet aan de slag gaan.”

Een pionier

“Dat pionieren hoeft van mij eigenlijk niet. Onze kerk is toch elke zondag open? Mensen die geïnteresseerd zijn in het christelijk geloof zijn van harte welkom in de dienst. Ik zie de toegevoegde waarde van een pioniersplek niet.”

Een kerkenraadslid

“Doordat we steeds minder kerkgangers hebben op zondagochtend, lopen de collecteopbrengsten terug. Het wordt steeds lastiger om onze begroting sluitend te krijgen. We moeten wel een hele goede reden hebben om in deze situatie toch te kiezen voor een investering in een pioniersplek.”

Een kerkrentmeester

Het komen tot een pioniersplek is een complex proces. Er is draagvlak nodig bij alle partijen om een pioniersplek ook op lange termijn goed te laten functioneren. Daarom ondersteunt de landelijke kerk dit proces. Dat kost meer tijd dan in 2012 was ingeschat. In plaats van een half jaar neemt dit proces vaak een jaar en soms twee jaar in beslag.

Zo heb je te maken met een pioniersteam dat vaak bestaat uit gedreven mensen met een hart voor de wereld. Hoe sneller

ze aan de slag kunnen, hoe beter. Ze willen zoveel mogelijk tijd bezig zijn met de doelgroep en zo min mogelijk tijd met vergaderingen en beleidsplannen. Daarnaast heb je te maken met kerkenraden die verantwoordelijk zijn voor het wel en wee van een gemeente. Ze hebben niet alleen te maken met een enthousiast pioniersteam, maar kijken naar het grotere geheel. Past een pioniersplek binnen het beleidsplan? Is dit de tijd om met pionieren bezig te zijn, of moeten we energie besteden aan het fusieproces? Is de pioniersplek geen concurrent van onze eigen diensten?

Naast de belangen van de kerkenraad en het pioniersteam spelen ook de landelijke kerk, de doelgroep, de burgerlijke gemeente en fondsen een rol om te komen tot een pioniersplek.

“In plaats van een half jaar neemt dit proces vaak een jaar en soms twee jaar in beslag.”

DE VOORBEREIDING

Naast dat het belangrijk is om alle neuzen van de betrokken partijen dezelfde kant op te krijgen en zo draagvlak te creëren, zijn er ook andere zaken die aandacht vragen bij de voorbereiding van een pioniersplek:

- **Zoeken van een team**

Het komt regelmatig voor dat een kerkenraad graag wil gaan pionieren, maar dat er geen mensen zijn die de plannen willen of kunnen uitvoeren. Het kost tijd om een team te vormen.

- **Visievorming**

Het is belangrijk om als pioniers team een gemeenschappelijke visie te ontwikkelen. Wat willen we bereiken en waarom eigenlijk? Waar willen we over drie jaar staan en wat gaan we doen om daar te komen? De gesprekken hierover kunnen enkele maanden in beslag nemen. Bij het pionieren vinden we het belangrijk goed te luisteren naar het team, de context, God en de kerk.

- **Financiën**

Op dit moment werken nog heel wat pioniersplekken met een betaalde pionier. Daarnaast is er geld nodig voor communicatiemiddelen, huur van de locatie en materialen voor activiteiten. Zeker wanneer een kerk zelf niet veel geld heeft, moet er op creatieve manieren gezocht worden naar andere manieren om de begroting rond te krijgen.

- **Bouwen aan een goede teamcultuur**

Het is belangrijk dat het pioniersteam naar elkaar toe groeit. De praktijk leert dat wanneer we een nieuwe christelijke geloofsgemeenschap willen starten, het pioniersteam eerst het geloof met elkaar moet kunnen delen. Ook voor een goede samenwerking is het belangrijk om tijd in elkaar te investeren als team. Want de eenheid en gezelligheid in het kernteam dragen sterk bij aan de sfeer tijdens activiteiten.

GEMEENSCHAP VORMEN

Vanaf 2013 werden pioniersplekken drie jaar ondersteund met een begeleider, trainingen en financiën. De hoop was dat er na drie jaar een nieuwe geloofsgemeenschap zou zijn, die stevig genoeg zou zijn om enigszins zelfstandig verder te gaan. De afgelopen jaren hebben we geleerd dat het vormen van een nieuwe geloofsgemeenschap met mensen die eerder niet naar de kerk gingen langer duurt dan gedacht. Dit heeft onder andere te maken met de volgende factoren:

- **Persoonlijke relaties**

Een andere invulling van kerkdiensten leidt niet automatisch tot nieuwe bezoekers van buiten de kerk. De meeste rand- en buitenkerkelijke mensen die deelnemen aan een activiteit die over het christelijke geloof gaat, komen omdat ze een persoonlijke relatie hebben met iemand in de gemeenschap. Het is dus belangrijk om als team de tijd te nemen om mensen persoonlijk te leren kennen. In de praktijk blijken veel kerkgangers echter weinig contact te hebben met rand- en buitenkerkelijke mensen. Het kost dus veel tijd om te bouwen aan een nieuw netwerk. Vaak is een cultuurverandering binnen het team nodig om over te gaan van het organiseren van activiteiten *voor* mensen naar het aangaan van relaties *met* mensen.

- **Doelgroepafhankelijk**

In de eerste jaren van het pionieren helpt het om een duidelijk doelgroep te kiezen, want je kunt niet iedereen

bedienen met de beperkte tijd en energie die een team heeft. De keuze voor een doelgroep is van grote invloed op de opbouw van de gemeenschap. In de praktijk zien we dat randkerkelijke mensen sneller de stap zetten naar een nieuwe vorm van kerkzijn dan mensen die helemaal niet met het christelijk geloof bekend zijn. Ook zijn er mensen die minder de behoefte hebben om bij een gemeenschap te willen horen: de bevolkingsgroepen die onderzoeksbureau Motivaction typeert als 'kosmopolieten' en de 'postmoderne hedonisten' zullen zich niet snel verbinden. Of het kost dan meer tijd om tot onderlinge verbinding te komen.

- **Intentie**

Of er een nieuwe geloofsgemeenschap zal ontstaan heeft alles te maken met de intentie van het team. Het is belangrijk dat het pioniersteam vanaf het begin van het traject de intentie uitspreekt om te komen tot een nieuwe geloofsgemeenschap. Durven we de bezoekers ook te prikkelen om het christelijk geloof te verkennen? Wanneer de bezoekers van de activiteiten niets van de identiteit merken, dan zullen ze zich ook niet uitgedaagd voelen om dat te ontdekken. De kans dat er dan een nieuwe geloofsgemeenschap ontstaat is klein.

Soms vraagt de situatie er ook om niet direct en expliciet met het geloof op de proppen te komen, zeker als mensen eerder slechte ervaringen met kerk en geloof opdeden. Zoals een gemeentestichter het noemde: soms moeten er eerst stenen geraapt worden voor de akker kan worden ingezaaid.

MEER TIJD NODIG DAN GEDACHT

Het laten groeien van een nieuwe geloofsgemeenschap kost meer tijd dan gedacht. Om in de voorbereiding het noodzakelijke te doen – teamvorming, draagvlak, visieontwikkeling – ben je vaak al één tot twee jaar verder. Vervolgens krijgt het opbouwen van relaties met een nieuw netwerk van mensen ook niet in een paar weken vorm. En voordat (een deel van) deze mensen vervolgens heeft ontdekt wat het christelijk geloof inhoudt en de keuze heeft gemaakt om zich daar al dan niet aan toe te wijden...dan zijn er jaren verstreken. Tot slot volgt dan de uitdaging om – als er een geloofsgemeenschap ontstaat – deze financieel en organisatorisch enigszins op eigen benen te laten staan. Want het zou ongezond zijn als op termijn honderden geloofsgemeenschappen afhankelijk zouden zijn van subsidies. Dat is niet duurzaam. Door al deze factoren kost de ontwikkeling van een pioniersplek veelal vijf tot tien jaar.

Waar in eerste instantie drie jaar inhoudelijke en financiële steun beschikbaar was, is dat onlangs verdubbeld naar zes jaar. En dat blijkt nu al bijzonder waardevol voor pioniersteams. We zijn daarbij de Maatschappij van Welstand en de Solidariteitskas zeer erkentelijk voor hun bijdragen hieraan.

Erik Verwoerd

Deel van het landelijk team pionieren

www.lerenpionieren.nl/ophoopvanzegen